

Принцип

**МІЛЬЙОН ДЛЯ 18–24 ЗА ПОСТАНОВОЮ
№153:**

**проблеми застосування, обмеження та
практика суду**

аналітичний огляд

Березень 2026

Автори: Дмитрій Петришин, Андрій Тетюрко

Над текстом також працювали: Олена Андрєєва, Ная Новак

Правозахисний центр для військовослужбовців «Принцип» – це громадська організація, заснована 2023 року. Ми працюємо над тим, щоб військовослужбовці, ветерани та їхні сім'ї почувалися гідно та захищено, отримували підтримку на службі й у цивільному житті. Наші стратегічні цілі – це посилення людського капіталу на службі, захист прав найбільш вразливих категорій і удосконалення підтримки щодо ветеранів та членів їхніх родин після служби.

сайт: pryncyp.org
instagram: [pryncyp.ua](https://www.instagram.com/pryncyp.ua)

facebook: [fb.com/pryncypua](https://www.facebook.com/pryncypua)
x(twitter): [pryncyp_ua](https://twitter.com/pryncyp_ua)

Анотація

Через рік після набрання чинності Постановою Кабінету Міністрів України №153 від 11.02.2025 року ми вирішили оцінити, як механізм одноразової грошової винагороди у розмірі 1 млн грн працює на практиці. Постанова позиціонувалася як інструмент підвищення мотивації громадян віком 18–24 років до вступу на військову службу під час воєнного стану – фактично як винагорода за участь у бойових діях для тих, хто не досяг призовного віку.

Дія Постанови була поширена на окремі категорії військовослужбовців, які долучилися до служби раніше, з метою уникнення нерівності у правовому становищі. Однак уже в перший рік застосування сформувалася судова практика, в межах якої суди фактично розширюють коло осіб, які можуть претендувати на зазначену виплату, порівняно з буквальним тлумаченням положень постанови.

Окремо треба проаналізувати і правозастосування на рівні військових частин, оскільки військовослужбовці стикаються з різним тлумаченням умов отримання винагороди та відмовами у виплаті.

Ми підготували цей матеріал з метою визначення проблематики виплати одноразової грошової винагороди за тривалість проходження військової служби у бойових умовах, передбаченої Постановою КМУ №153 від 11.02.2025 року. У ньому ми розглянули законодавчі прогалини, проблеми застосування, а також практику суду. Цей огляд буде корисним для військовослужбовців, осіб, звільнених з військової служби (ветеранів) та для правників.

Зміст

Анотація	3
Зміст	4
Нормативно-правове регулювання виплати мільйону	5
Проблеми застосування Постанови № 153	6
Практика суду у питаннях присудження виплати мільйону	10
Висновки	14
Окремі думки щодо відстрочки	17

Нормативно-правове регулювання виплати мільйону

Правове регулювання виплати одноразової грошової винагороди у розмірі 1 млн грн визначене Постановою Кабінету Міністрів України №153 від 11.02.2025 року “Про реалізацію експериментального проєкту щодо підвищення мотивації до проходження окремими категоріями громадян України військової служби під час воєнного стану”.

Відповідно до зазначеної постанови, право на виплату мають військовослужбовці, які одночасно відповідають таким умовам:

- долучилися до військової служби у віці до 25 років після 24.02.2022 року;
- були прийняті на військову службу за мобілізацією або за контрактом;
- брали безпосередню участь у бойових діях сукупно понад шість місяців (у разі меншого строку – виплата здійснюється пропорційно дням участі). При цьому для військовослужбовців, звільнених з полону, а також для осіб, які отримали поранення, пов’язане із захистом Батьківщини, кількість днів участі в бойових діях значення не має – виплата здійснюється у повному розмірі;
- військовослужбовці не можуть претендувати на цю винагороду, якщо вони притягувалися до відповідальності за кримінальні правопорушення; два чи більше разів за військові адміністративні правопорушення, а також до дисциплінарної відповідальності до закінчення строку дії стягнення або його зняття;
- є чинними військовослужбовцями або були звільнені зі служби після 13.02.2025 року – дати набрання чинності постановою.

Крім основної категорії військовослужбовців, постанова також передбачає право на отримання винагороди для осіб, які відповідають зазначеним умовам та:

- були прийняті на військову службу за контрактом під час воєнного стану з числа осіб, які проходили строкову військову службу;
- проходили військову службу та були атестовані до присвоєння первинного офіцерського звання “молодший лейтенант”;
- проходили військову службу, мали спеціальні звання або класні чини та були переатестовані до присвоєння офіцерського звання.

Таким чином, постанова поширюється передусім на осіб, які були прийняті або призвані на військову службу після 24.02.2022 у віці до 25 років. Виняток щодо можливості набуття права на виплату особами, які перебували на службі до початку повномасштабної агресії, факти-

чно стосується лише військовослужбовців строкової служби, які під час воєнного стану уклали контракт про проходження військової служби та відповідають іншим встановленим умовам.

Проблеми застосування Постанови № 153

Нерівність з виплатою одноразової грошової винагороди виникає з двох основних причин: недосконалості законодавства або неправильного застосування постанови військовими частинами.

Законодавчий рівень

Наразі військовослужбовці, звільнені до 13.02.2025 року фактично з будь-яких причин, не мають права на отримання винагороди:

- Військові, звільнені за станом здоров'я, не отримують виплату

Особи, які внаслідок поранень чи захворювань не змогли продовжити службу до 13.02.2025 року та були звільнені раніше, формально не підпадають під умови постанови. Наразі вже існує позитивна судова практика за цією підставою – “стан здоров'я є обставиною, яка не залежить від військовослужбовця”. Тобто на практиці доступ до виплати таких осіб можливий лише через суд, що створює додаткові труднощі для військових.

- Військові, звільнені зі служби на підставі перебування у полоні, не отримують виплату

Серед звільнених з полону також є категорія військовослужбовців, які мають таку ж вікову категорію, участь у бойових діях, однак звільнилися з військової служби після звільнення з полону, за відповідною підставою. Таким чином, формально такі військові, як і військові, які були звільнені за станом здоров'я, не підпадають під умови для виплати ОГВ. Однак слід зауважити, що більшість військових, які звільняються з полону, мають поранення, отримані під час бойових дій, та/або захворювання, які були набуті вже під час перебування у полоні. За кількістю звернень від військовослужбовців за юридичною допомогою, ми припускаємо, що саме ця категорія людей наразі має найбільш складний доступ до виплати.

- Військові, звільнені з інших підстав, не можуть отримати виплату.

До прикладу, військовий, мобілізований 24.02.2022 у віці до 25 років, міг прослужити до 13.02.2025 майже три роки. У випадку

звільнення за інших підстав, ніж стан здоров'я, що не залежить від самого військового, він не отримує винагороду, хоча фактично служив довше, ніж його ровесники, яких мотивують за цією постановою для служби протягом одного року.

- Неможливість отримати ОГВ поліцейськими, які воюють (наприклад бійці ОШБр “Лють”).

МВС є учасником програми, однак згідно з Постановою ОГВ отримати можуть лише військові, які проходять військову службу, а поліцейські мають інший статус.

Військові та ветерани, які перебували в полоні під час повномасштабного вторгнення та звільнилися зі служби до 13 лютого 2025 року, не мають права на виплату. Після їх звільнення з полону (обміну) вони мають право на звільнення з військової служби після проходження лікування та відповідної реабілітації. Це відбувається у зв'язку з тим, що переважна кількість експолонених мала поранення чи захворювання, отримані в бою чи у полоні. Також реалії знаходження у полоні характеризуються жорстоким ставленням чи знущанням, як наслідок порушення Женевських конвенцій, що сильно впливає на психічне здоров'я¹. Тобто, існують декілька категорій військовослужбовців, які через обставини проходження служби не можуть отримати виплату:

- військовослужбовці після полону (за умови відповідності іншим критеріям), які звільнились зі служби до 13.02.2025 – не мають права на виплату, а звільнені після – можуть претендувати;
- строковики, які на початок введення воєнного стану проходили службу, уклали контракт і звільнились до 13.02.2025 не мають права на виплату, а ті, хто звільнився після – мають;
- строковики, які проходили службу до 24.02.2022 року та під час бойових дій не встигли укласти контракт, оскільки опинилися в складній бойовій обстановці перед потраплянням у полон. Наприклад, військові, які потрапили у полон у 2022 році під час боїв у Маріуполі.

Правозастосування у військових частинах

- Неправильне тлумачення віку

Деякі командири вважають, що виплату не можуть отримати особи, яким понад 25 років. Це неправомірно, оскільки важливий вік, у якому особа долучилася до служби (до 25 років), а не поточний.

¹ https://psy-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/19_2024/15.pdf

- Неправомірне обмеження за видом силових структур

Деякі військові частини вважають, що постанова застосовується лише до конкретних підрозділів (наприклад, ми отримували інформацію про відмову у виплатах у частинах ГУР або окремих бригадах ВМС, які стверджували, що “це стосується лише ЗСУ”. Такі ж випадки трапляються у інших військових формуваннях, поза системою МОУ).

- Відсутність роз'яснень щодо механізму нарахування.
За законом обов'язок нарахування виплат покладається на командирів, але вони часто не знають, як це робиться на практиці.
- В/ч перекладає свій обов'язок з оформлення виплати на військового.

Військові частини перекладають обов'язок збору документів і, відповідно, доведення виконання умов, передбачених постановою, на самих військовослужбовців. Проте такого механізму не передбачено.

- Невиплата винагороди звільненим зі служби

Іноді військові частини не здійснюють виплату військовим, які звільнилися після 13.02.2025 року, лише за підставою того, що вони звільнилися. Тобто військові виконали всі умови, передбачені Постановою КМУ №153, а також, відповідно, набули право на одноразову грошову винагороду, але виплату їм не здійснюють, що суперечить положенням Окремого доручення МОУ №5601, за яким таким військовим мали також провести виплату.

Проблему застосування постанови військовими частинами можна вирішити шляхом додаткових роз'яснень, розпоряджень або доручень, особливо щодо частин, які виходять за межі ЗСУ.

Інші обмеження відповідно до постанови

Не мають права на виплату:

- Військові, які прийшли у військо офіцерами.
- Військові, які почали навчатись у військових навчальних закладах (наприклад, у ВВНЗ, де курсант проходив підготовку на осіб офіцерського складу, або у військовому коледжі, де курсант проходив підготовку для осіб сержантського складу) до 24.02.2022 року та по закінченню курсу підготовки продовжили військову службу в СОУ. (Ми вже бачимо практику суду стосовно військовослужбовця, який проходив навчання в коледжі, хоч в цьому випадку саме навчання законодавчо визначалось як “строкова служба”.)

- Військові, які уклали контракт до 24.02.2022 року та, відповідно, продовжили проходити військову службу після 24.02.2022 року у зв'язку із продовженням строку дії контракту. Вже існує практику суду, яка присуджує виплату таким військовим у випадку переукладання контракту під час воєнного стану.

Суди на практиці, розширюючи межі критеріїв для виплати, встановлені постановою, здебільшого орієнтуються саме на вік – “службу під час воєнного стану до 25 років”, а також безпосередню участь у бойових діях під час дії воєнного стану. Відтак, присудження виплати тим, хто за умовами постанови першопочатково не мав права на отримання виплати, також залежатиме від подальшої практики судових рішень.

Практика суду у питаннях присудження виплати мільйону

З практики судових рішень видно, що суди вже фактично вказують на прогалини постанови. Зокрема, виплати присуджуються військовим, які були звільнені за станом здоров'я до набрання чинності постановою. Суд підтверджує, що обставини, незалежні від волі військовослужбовця, не повинні обмежувати доступ до винагороди. На практиці це означає, що такі особи можуть отримати виплату лише через суд, що створює додаткові труднощі для військових.

Водночас суди фактично розширюють межі застосування постанови щодо військових, які уклали контракт до 24.02.2022 року та переуклали його під час воєнного стану, а також тих, хто навчався у військових коледжах або ВВНЗ до цієї дати і після завершення навчання продовжив службу. Таке тлумачення враховує фактичну службу під час воєнного стану та дозволяє застосовувати постанову до осіб, які формально не підпадають під її первинні умови.

Звільнені за станом здоров'я

Це перша категорія військовослужбовців, у рішеннях стосовно яких суд фактично вказує на недосконалість законодавства, яке ставить в нерівні (дискримінаційні) умови військовослужбовців.

Рішення Чернігівського окружного адміністративного суду від 25.08.2025 у справі № 620/6914/25

Суд дійшов висновку, що звільнення військовослужбовця за станом здоров'я, якщо воно пов'язане з пораненням чи захворюванням, отриманим під час захисту Батьківщини, не може бути підставою для відмови у виплаті одноразової винагороди за Постановою № 153.

Мотивуючи рішення, суд зазначив, що:

- постанова не містить прямої норми, яка б виключала право на виплату для осіб, звільнених зі служби;
- звільнення за станом здоров'я є обставиною, що не залежить від волі військовослужбовця;
- вузьке тлумачення умов постанови призводило б до дискримінаційного підходу, оскільки ставило б у гірше становище осіб, які втратили можливість продовжувати службу саме внаслідок поранення чи захворювання, отриманого під час виконання обов'язків, порівняно з тими, хто після поранення формально залишився на службі.

Таким чином, суд фактично констатував, що різне ставлення до військовослужбовців за критерієм подальшої можливості проходження

служби за відсутності прямої законодавчої вказівки є необґрунтованим і таким, що звужує обсяг соціальної гарантії. Такі ж висновки викладені у Рішенні Волинського окружного адміністративного суду від 18.12.2025 у справі № 140/12475/25, а Рішення Одеського окружного адміністративного суду від 30.10.2025 у справі № 420/28300/25 пройшло також стадію апеляції з тими ж висновками.

Контракт укладений до початку воєнного стану

Рішення Львівського окружного адміністративного суду, справа №380/17103/25, 12.01.2026 (на стадії апеляційного оскарження):

Особи, які уклали контракт на військову службу до введення воєнного стану, але продовжили його дію під час воєнного стану, мають право на одноразову грошову винагороду, оскільки “виплата винагороди лише особам, які проходять військову службу на період воєнного стану, буде дискримінаційним відносно осіб, які до 25 років прийняті на службу та проходять військову службу за контрактом до введення воєнного стану, та після введення воєнного стану також виявили бажання продовжувати військову службу, подовживши дію укладеного контракту в період воєнного стану”.

Тобто, хоч дія контракту і продовжується автоматично, а не за бажанням військовослужбовця, суд все одно трактує таке продовження дії контракту понад строк як укладання контракту під час воєнного стану.

У Рішенні Луганського окружного адміністративного суду, у справі №360/1625/25, 20.10.2025 в такій же ситуації, коли військовослужбовець підписав контракт до 24.02.2022, суд приймає факт укладення нового контракту 19.07.2022, як такий, що відповідає формулюванню “прийняті або призвані на військову службу під час воєнного стану”.

У постанові Сьомого апеляційного адміністративного суду по справі № 560/14855/25 від 02.02.2026 року в ситуації, коли військовий уклав контракт у 2021 році та у 2023 році уклав новий контракт, суд стає на бік військового з огляду, зокрема, на таке:

- постанова не містить жодних застережень чи обмежень щодо необхідності підписання контракту саме вперше, за умови дотримання інших передбачених постановою умов;
- також не передбачено положень, які б встановлювали обмеження щодо повторного укладення контракту або врахування чи впливу попереднього проходження військової служби за контрактом на право особи на отримання одноразової грошової винагороди.

Суд вважає, що контракт про проходження військової служби, укладений військовим у 2021 році, не має правового значення для вирішення питання про призначення та виплату одноразової грошової винагоро-

ди, оскільки військовий у 2023 році уклав новий контракт, що відповідає умовам постанови. Більше того, тлумачення відповідних норм у вузькому значенні, тобто лише відносно осіб, які вперше були прийняті або призвані на військову службу під час воєнного стану, буде дискримінаційним відносно осіб, котрі станом на 24 лютого 2022 року вже перебували на військовій службі та у подальшому уклали контракт на проходження військової служби.

Ніхто не має права обмежувати військовослужбовців та членів їхніх сімей у правах і свободах, визначених законодавством України. У Постанові Верховного Суду від 10 січня 2024 року у справі №240/4894/23 Верховний Суд сформулював правовий висновок, де наголосив, що принцип тлумачення закону на користь особи не передбачає ігнорування закону, але вказує на те, що в спірних ситуаціях суди повинні намагатися обрати інтерпретацію закону, яка максимально захищає права та інтереси саме особи: "у вагомих сумнівах – на користь людини".

Рішення Львівського окружного адміністративного суду, справа №380/14556/25, 06.11.2025:

Військовослужбовець проходив навчання у військовому коледжі до 24.02.2022 (що згідно з положенням вважалось строковою службою), а після початку воєнного стану підписав контракт на військову службу. Суд визнав, що позивач має право на виплату, трактуючи такі умови як "прийняття на військову службу за контрактом під час воєнного стану з числа осіб, які проходили строкову військову службу". Також, як і в попередніх рішеннях, оцінюючи інше тлумачення як таке, що мало б ознаки дискримінації.

Враховуючи обставини зазначених вище рішень, коли військові, які уклали контракт до 24.02.2022 та продовжили службу під час воєнного стану, а також військові, які навчались у військових коледжах та продовжили службу за контрактом під час воєнного стану, отримують підтвердження свого права претендувати на виплату, а відмова у такій виплаті визнається судом дискримінаційною, ми можемо припустити, що відмова у виплаті для курсантів ВВНЗ, які почали навчання до 24.02.2022 та проходили службу під час воєнного стану, теж може трактуватись як дискримінаційна.

Таким чином, суди по-різному приходять до висновків щодо можливості виплати одноразової грошової винагороди військовим, які, зокрема, були прийняті на військову службу за контрактом до введення в дію воєнного стану з 24.02.2022 року.

Одні суди зазначають, що служба військовим за контрактом, який був автоматично продовженим, рівноцінна факту укладення нового контракту, а також зазначають про дискримінацію відносно тих, хто уклав такий контракт до 24.02.2022 року.

Інші суди беруть до уваги повторне укладення контракту під час дії воєнного стану як факт, який має правове значення, і фактично сприймають саме укладення контракту як початок нового періоду проходження військової служби. При цьому попередній укладений контракт розглядають як такий, що не має правового значення для вирішення справ такої категорії. Крім того, наводять правовий висновок Верховного Суду як аргументацію мотивації прийняття позитивного рішення для військового, а саме: принцип тлумачення закону на користь особи (як згадано у рішенні ВС).

Висновки

Отже, первинною метою виплати було підвищення мотивації для осіб 18–24 років добровільно долучитися до війська під час воєнного стану. Тобто це винагорода за ризик, який вони беруть на себе. Для таких осіб встановлено:

- термін, на який пропонується укласти контракт (1 чи 2 роки залежно від посади),
- термін участі в бойових діях (не менше 6 або 12 місяців залежно від посади), який є обов'язковою умовою.

Водночас постанова була розширена на осіб, які долучилися до війська до ухвалення постанови та відповідають умовам, зазначеним в ній. Для цієї категорії законодавцем була створена додаткова вимога – період служби до 13 лютого 2025 року. Тобто незалежно від того, чи приєдналася людина до війська у 2022 чи 2024 році, термін її служби мав бути до 13 лютого 2025 року. Водночас військовослужбовці, які підписали контракт після набрання чинності постанови, можуть прослужити 1 рік і отримати виплату, натомість частина військових могла прослужити кілька років, звільнитися до 13 лютого 2025 року і втратити право на неї.

Крім того, зазначена вимога застосовується також і до тих, хто звільнився зі служби за станом здоров'я чи скористався своїм правом на звільнення після перебування в полоні, що, на нашу думку, є дискримінаційним. Стосовно звільнених за станом здоров'я, ми вже бачимо позитивну практику суду.

Водночас, паралельно до підходу мети виплати, застосованого законодавцем щодо осіб, які добровільно долучились до війська, ми спостерігаємо формування практики судів, яка розширює можливість виплати за рамки, встановлені постановою, а саме для військовослужбовців, які вже були прийняті на військову службу до початку воєнного стану, але відповідають всім іншим умовам, ключовою серед яких є проходження служби під час воєнного стану у віці до 25 років. Це ті, хто до 24.02.2022 уклав контракт, який у воєнний час продовжується автоматично, тобто без їхньої згоди, в той час як добровольцям за постановою запропонований контракт на рік для отримання винагороди. Також є практика стосовно тих військових, які проходили навчання до початку воєнного стану, а далі служили за контрактом під час воєнного стану. Відтак ми отримуємо ще дві категорії, стосовно яких можуть бути наявні ознаки дискримінаційності.

Ці дві категорії об'єднані початком військової служби до 24.02.2022 та обов'язком продовжувати службу під час воєнного стану, на відміну від категорій, які визначені законодавцем. І це єдина відмінність, яка

не дозволяє отримати виплату зазначеним категоріям згідно з постановою.

Практика свідчить, що суди почали зміщувати акцент із формального критерію – дати укладення першого контракту чи вступу на службу – на фактичний зміст – перебування на військовій службі під час воєнного стану у віці до 25 років та участь у бойових діях.

Якщо виходити з концепту винагороди як компенсації за ризик і службу в умовах війни у певному віці, то визначальним критерієм має бути саме факт служби під час воєнного стану, а не дата первинного вступу на військову службу. В іншому випадку однакові за змістом ситуації продовжуватимуть оцінюватися по-різному, що породжує ризик дискримінації та подальшого розширення практики судового втручання.

Пропозиції

З метою усунення нерівностей, які виникли внаслідок хибного правозастосування безпосередньо у місцях проходження служби, необхідні додаткові роз'яснення та розпорядження військовим частинам, зокрема у формі “питання-відповідь”, задля забезпечення належного виконання норм, встановлених урядом. Роз'яснення мають доповнити інформацію про підстави та отримувачів винагороди, процедуру нарахування та виплати, обов'язки військової частини у цьому процесі тощо. Це дозволить військовим без судового процесу отримати належну виплату, яку передбачено постановою.

Крім того, існує необхідність внесення змін до постанови, зокрема щодо питань, порушених у цьому матеріалі, оскільки саме її недосконалість призводить до численних судових процесів, які створюють додаткові незручності, фінансові витрати та витрати інших ресурсів як для військовослужбовця, так і для військової частини і, зрештою, для держави в цілому. Сама перспектива судового процесу може знижувати в учасника бойових дій довіру до державних інституцій, де своє право можливо довести лише у суді, пройшовши багатомісячну процедуру. Продовження державою практики, за якої домогтися справедливості можна лише через судовий процес, знижує мотивацію військовослужбовців.

Також слід сказати, що практики, які впливають на зниження довіри ветеранів до держави, в майбутньому нестимуть ризики, пов'язані з готовністю людей повторно приєднатися до війська.

Для усунення ознак дискримінаційного застосування норм Постанови №153 від 11.02.2025 року до неї варто внести наступні зміни:

1. Унормувати критерію виплати ОГД за тривалість проходження служби в бойових умовах за підходом судів, а саме: на основі віку та факту участі у бойових діях під час воєнного стану. Виплати абзац 2 пункту 4 Постанови №153 від 11.02.2025 року у редакції:

Порівняльна таблиця	
чинна редакція	пропоновані зміни
<p>Установити, що: громадянам України з числа осіб рядового, сержантського і старшинського складу Збройних Сил, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також правоохоронних органів спеціального призначення, які до набрання чинності цією постановою у віці до 25 років були прийняті або призвані на військову службу під час воєнного стану, введеного Указом Президента України “Про введення воєнного стану в Україні” від 24 лютого 2022 р. № 64, затвердженим Законом України “Про затвердження Указу Президента України “Про введення воєнного стану в Україні” від 24 лютого 2022 р. № 2102-ІХ, проходять військову службу та брали безпосередню участь у бойових діях в районах ведення воєнних (бойових) дій, зокрема на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України, на території між позиціями сил оборони та позиціями військ держави-агресора, на території держави-агресора (далі - бойові дії в районах ведення воєнних (бойових) дій), строком, що за сукупністю становить не менше шести місяців станом на дату набрання чинності цією постановою, виплачується одноразова грошова винагорода за тривалість проходження служби в бойових умовах (далі - винагорода) у розмірі 1 млн. гривень;</p>	<p>Установити, що: громадянам України з числа осіб рядового, сержантського і старшинського складу Збройних Сил, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також правоохоронних органів спеціального призначення, які до набрання чинності цією постановою у віці до 25 років були прийняті або призвані на військову службу та брали безпосередню участь у бойових діях у районах ведення воєнних (бойових) дій, зокрема на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України, на території між позиціями сил оборони та позиціями військ держави-агресора, на території держави-агресора (далі - бойові дії в районах ведення воєнних (бойових) дій) під час дії воєнного стану, введеного Указом Президента України “Про введення воєнного стану в Україні” від 24 лютого 2022 р. № 64, затвердженим Законом України “Про затвердження Указу Президента України “Про введення воєнного стану в Україні” від 24 лютого 2022 р. № 2102-ІХ”, строком, що за сукупністю становить не менше шести місяців станом на дату набрання чинності цією постановою, виплачується одноразова грошова винагорода за тривалість проходження служби в бойових умовах (далі - винагорода) у розмірі 1 млн. гривень;</p>

2. Після внесення відповідних змін до згаданої постанови потрібно внести зміни та/або видати нове окреме доручення МОУ, текст якого адаптувати до внесених змін. Крім цього, необхідно наголосити на такому:
 - наявність права на отримання одноразової грошової винагороди у військових та осіб, звільнених з військової служби, за двома критеріями: вік початку проходження військової служби – до 25 років, а також безпосередня участь у бойових діях під час дії воєнного стану строком, що за сукупністю становить не менше шести місяців станом на дату набрання чинності цією постановою;
 - наявність права на отримання одноразової грошової винагороди у військовослужбовців та осіб, звільнених з військової служби до та після 13.02.2025 року, тобто дати набрання чинності постанови, за умови виконання описаних вище умов;
 - наявність права на отримання одноразової грошової винагороди у військових та осіб, звільнених з військової служби, незалежно від дати первинного вступу на військову службу за умови виконання описаних вище умов.

Також потрібно підготувати нові роз'яснення, зокрема у формі “питання-відповідь”, та надіслати їх до підпорядкованих військових частин та органів військового управління.

Окремі думки щодо відстрочки

У березні 2026 року Президент підписав Закон України “Про внесення зміни до статті 23 Закону України “Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію” щодо надання відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації деяким категоріям громадян”, яким передбачається надання права на відстрочку військовозобов'язаним та резервістам, які під час дії воєнного стану були прийняті на військову службу за контрактом строком на один рік з числа громадян віком від 18 до 25 років та звільнені з військової служби на підставах, визначених підпунктом “а” пункту 2, підпунктом “ж” пункту 3 частини п'ятої статті 26 Закону України “Про військовий обов'язок і військову службу”. Такі особи в зазначений період можуть бути призвані на військову службу за їх згодою.

Держава раніше неодноразово проголошувала у комунікаціях² про надання права на відстрочку для військовозобов'язаних ветеранів, які

² зазначено на офіційному сайті МОУ у розділі “Поширені питання”, пункт “Що після закінчення контракту”

уклали, зокрема, 2-річний контракт за “програмою 18–24”. Також Уряд це зазначив у пункті 22 Постанови №153 від 11.02.2025 року. Ця норма постанови упродовж майже року мала загалом декларативний характер, оскільки статтею 23 Закону України “Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію”, якою визначено виключний перелік підстав для надання відстрочки від призову, не було передбачено такої відстрочки. Тобто норма постанови суперечила нормам зазначеного закону.

Метою держави, зокрема Уряду, при розробці Постанови №153 було простимулювати молодь віком 18–24 роки укласти контракти, зокрема через надання їм після закінчення строку дії контракту права на відстрочку строком 12 місяців.

Водночас Верховна Рада прийняла закон щодо надання відстрочки тим військовозобов'язаним, які проходили військову службу за контрактом строком в один рік, який був укладений під час дії воєнного стану у віці від 18 до 25 років. Тобто законом закладено право на відстрочку усім військовозобов'язаним громадянам, які уклали контракт строком на 1 рік у віці до 25 років та були звільнені зі служби по закінченню строку дії контракту, без згадки про проходження служби за контрактом, спеціальні форми якого передбачені Постановою №153 від 11.02.2025 року. Це певним чином розширює суть обіцяного раніше державними інституціями. Таким чином, Верховною Радою було зменшено дискримінаційні ознаки у цьому законі.

Водночас, зазначаючи умовою проходження служби за контрактом строком 1 рік, Верховна Рада не врахувала, що уряд обіцяв надання відстрочки для ветеранів, які уклали як 1-річний контракт, так і 2-річний контракт. Із зазначеного вбачаються дискримінаційні ознаки та невиконання наданих громадянам правових гарантій. Це, зокрема, свідчить про несинхронізованість між різними державними органами.

Законом про введення річної відстрочки для військовозобов'язаних, які відслужили за однорічним контрактом, який уклали під час дії воєнного стану у віці від 18 до 25 років, надано право на відстрочку усім військовозобов'язаним, які підпадають під зазначені умови, а не лише тим, хто служив за контрактом у межах програми “контракт 18–24”. А держава неодноразово комунікувала про те, що відстрочка буде надана саме контрактникам, які уклали контракт за програмою “контракт 18–24”. Тому, з огляду на це, існують ризики, що урядом, зокрема у Постанові №560, буде передбачено такі умови та перелік документів, які зможуть надати та виконати лише ті ветерани, які проходили службу за “програмою 18–24”. Однак це не буде відповідати змісту норми прийнятого закону, бо призведе до звуження її суті, що є незаконним. Тому для уникнення ризику вибіркості у наданні відстрочки має бути передбачений прозорий механізм подання документів.

Тож необхідні зміни до закону задля збереження довіри до державних інституцій серед військовослужбовців, які підписали 2-річний кон-

тракт за “програмою 18–24”, адже їхнє право на відстрочку не згадане у законі.

Тому є необхідність внесення змін щодо надання відстрочки для тих, хто проходить службу за контрактом, осіб рядового складу, які були призначені на посади, пов'язані з експлуатацією безпілотних систем, строком на два роки. Оскільки затримка із закріпленням права у законі може створювати недовіру до механізму, визначеного постановою, що, відповідно, може негативно впливати на процес рекрутингу.

Крім того, якщо урядом буде фактично унормована можливість отримати відстрочку лише тим ветеранам, які проходили службу за “програмою 18–24”, це також може призвести до підриву довіри до державних інституцій. Ветерани будуть змушені через суд добиватися свого законного права на відстрочку, яке їм надала Верховна Рада.